

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Moen einedom AS
Gravabakken 2b
3940 PORSGRUNN

Seksjon for kulturarv

Vår dato: 24.06.2021
Deres dato:
Vår referanse: 20/39885-14
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Line Grindkåsa

Att.: Kristoffer Moen

Oversendelse av rapport fra arkeologisk registrering - Reguleringsplan for Ekrevegen - Gbnr. 51/1 - Porsgrunn kommune

I forbindelse med ovenfor nevnte plan har det regionale kulturminnevernet i Vestfold og Telemark fylkeskommune gjennomført en arkeologisk registrering. Det ble ikke påvist automatisk fredede kulturminner som kommer i konflikt med planen, se vedlagte rapport. Slike var heller ikke kjent fra tidligere.

Meldeplikt

Vi gjør oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Meldeplikten oppstår når det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd. Bestemmelsen legger et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stans- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stans- og meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Vestfold og Telemark fylkeskommune er rette adressat for en eventuell melding.

Vi anbefaler at meldeplikten innarbeides i fellesbestemmelsene i reguleringsplanen med denne teksten:

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne på en måte som nevnt i § 3 første ledd, skal melding etter første ledd sendes med det samme og arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig – og senest innen 3 uker fra det tidspunkt melding er kommet fram til vedkommende myndighet – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. (...)

Regnskap og faktura

Regnskap og faktura for vår undersøkelse oversendes separat.

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Foymsgate 9, Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

Konklusjon

Den regionale kulturminneforvaltningen anser med dette våre krav i henhold til kulturminnelova § 9 (undersøkelsesplikten) som oppfylt.

Med hilsen

Terje Gansum
Seksjonsleder

Line Grindkåsa
Arkeolog/rådgiver
line.grindkasa@vtfk.no

Vedlegg:

- Rapport

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Moen einedom AS	Kristoffer Moen	Gravabakken 2b	3940 PORSGRUNN

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
PORSGRUNN KOMMUNE		Postboks 128	3901 PORSGRUNN
Asplan Viak AS	Anne Karen Haukland		

Rapport arkeologisk registrering 2021

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Ekrevegen

Saksnummer:	20/39885	Prosjektnummer:	20-6307
Kommune:	Porsgrunn	Gnr./Bnr.:	51/1
Rapportdato:	15.06.2021	Rapportansvarlig:	Anne Margrethe Scheffler

Tiltakshaver:	Moen Eiendom AS/ v. Kristoffer Moen
Adresse:	
Fakturaadresse:	Gravabakken 2b, 3940 Porsgrunn

Registrering utført dato:	03.06, 07.06 og 14.06.2021	Ved:	Frode Svendsen og Anne Margrethe Scheffler
Rapport utført dato:	14.-15.06.2021	Ved:	Anne Margrethe Scheffler

Undersøkelsestype(r):	Overflateregistrering	X	
	Prøvestikking	X	
	Maskinell sjakting	X	
	Georadarundersøkelse (GPR)		
	Maskinell utsjekk av data fra GPR		
	Metallsøk		
	Overvåkning		

Faglige konklusjoner:	Det er ikke registrert automatisk fredede kulturminner innenfor planområdet. Det er heller ikke registrert nyere tids/andre kulturminner i planområdet.
------------------------------	---

Antall timeverk:	26
Merknader:	

Forsidebilde: Fra planområdet. Tatt mot NV.

Innhold

1. Bakgrunn og sammendrag	4
2. Tidsrom og bemanning	4
3. Området	5
3.1. Terrenget.....	6
3.2. Tidligere registrerte kulturminner	6
4. Metodebeskrivelse	8
4.1. Visuell overflateregistrering.....	8
4.2. Prøvestikking.....	8
4.3. Maskinell sjakting.....	8
4.4. Innmåling og dokumentasjon	8
4.5. Datering.....	9
4.5.1. Strandlinjedatering.....	9
5. Undersøkelsen	10
6. Konklusjon	12
7. Vedlegg	12
7.1. Figurliste.....	12
8.	13

1. Bakgrunn og sammendrag

I forbindelse med varsel om oppstart av detaljregulering for Ekrevegen, gnr./bnr. 51/1 i Porsgrunn kommune, gjennomførte Vestfold og Telemark fylkeskommune en arkeologisk registrering i planområdet 03.06, 07.06 og 14.06.2021.

Hensikten med planarbeidet er å regulere boliger i form av konsentrert småhusbebyggelse med tilhørende infrastruktur på deler av eiendommen gnr./bnr. 51/1.

Planforslaget vil i hovedsak samsvare med kommuneplanens arealdel hvor planområdet er avsatt til bolig og LNF. Planområdet er omfattet av hensynssoner for kulturlandskap og naturmiljø.

Ny plan vil erstatte deler av gjeldende reguleringsplan «Tveten søndre».

Registreringen ble gjennomført ved overflater registrering, prøvestikking og maskinell sjakting.

Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Det er heller ikke registrert nyere tids/andre kulturminner innenfor planområdet.

2. Tidsrom og bemanning

Undersøkelsen var budsjettet til 57 timer, fordelt på forarbeid, feltarbeid og etterarbeid. Registreringen ble utført av arkeologene Frode Svendsen og Anne Margrethe Scheffler 03.06, 07.06 og 14.06.2021. Rapportarbeid ble foretatt 14.06-15.06.2021. Totalt ble det brukt 26 timeverk.

Gravearbeidet ble utført av Johnny Fåberg. Maksinen var på ca. 20 t med skuffbredde ca. 150 cm.

3. Området

Planområdet ligger på Tveten Søndre, gbnr. 51/1, i Porsgrunn kommune, om lag 4 km sørøst for Porsgrunn sentrum og ca. 1 km sørvest for Eidanger kirke. Planen omfatter mindre ubebygde områder på begge sider av Ekreveggen, rett nedenfor (sør og øst) for gårdstunet.

Figur 1. Planområdet) ligger på østsiden av Eidangerhalvøya, om lag 4 km sørøst for Porsgrunn sentrum.

3.1. Terrenget

Planområdet er drøyt 8,5 mål stort og ligger på en terrasse i nedkant av og i forlengelse av dyrka mark. Terrassen heller svakt fra nordvest mot sørøst. Mot sør stuper terrenget bratt ned mot Kromsdalen. Planområdet gjennomskjæres av lave nordvest-sørøstgående bergrygger. Området ligger i dag brakk og er bevokst med til dels verneverdig løvskog (jfr. Statsforvalterens uttale).

Figur 2. Terrengheskrivelser fra planområdet.

3.2. Tidligere registrerte kulturminner

Det er ikke tidligere registrert automatisk fredete kulturminner i planområdet, men det er kjent svært mange i umiddelbar nærhet. Få meter nordvest for planområdet ligger det store bosetningsaktivitetsområder med dateringer fra både stein-, bronse-, jern- og middelalder. Det er kjent mange gravfelt og gravminner i nærområdene, blant annet på Hovholt, samt på og rundt Eidanger prestegård. På Preståsen er det også tidligere registrert flere boplasser fra steinalder – bare for å nevne noen få av Eidangers kjente automatisk fredete kulturminner.

Lokaliseringen til de kjente kulturminnene vises i figuren under. For ytterligere informasjon om kulturminner i nærområdet, se www.kulturminnesok.no.

Figur 3. Kart som viser planområdet og kjente kulturminner i nærheten (markert med blå flater med gul sikringszone rundt og/eller blå rune-R).

4. Metodebeskrivelse

Registreringene ble utført ved hjelp av følgende metoder:

4.1. Visuell overflaterregistrering

Visuell overflaterregistrering benyttes for å påvise kulturminner som er synlige på overflaten. Metoden foregår ved søk gjennom terrenget for å påvise f.eks. gravminner, rydningsrøyser, kullgroper, fangstgroper og strukturer som er menneskeskapte. Jordbor benyttes for å sondere etter for eksempel kull eller steinstrukturer i undergrunnen.

4.2. Prøvestikking

Prøvestikk med spade er en metode som benyttes for å kunne påvise spor etter bosetning og aktivitetsområder i steinbrukende tid; det vil si først og fremst steinalder, men også bronsealder. Man åpner et område på ca. 40 x 40 cm, fjerner torva og graver ned til steril/uberørt grunn. Massene blir såldet i såld med 5 mm maskevidde, helst med bruk av vann, slik at eventuelle funn blir fanget opp. Stikkene graves i områder hvor undergrunn, topografi og eventuelt funnhistorikk tilsier sannsynlighet for bosetning i forhistorien.

Manuell prøvestikking kan også benyttes for å påvise eldre dyrkningslag i områder hvor det av ulike årsaker ikke er umiddelbart aktuelt å bruke gravemaskin, for eksempel i tett skog eller ved antatt gamle seteranlegg i fjellet. Metoden brukes også i forbindelse med undersøkelse av kullgroper, kullmiler, tjæremiler og lignende kulturminner. I disse tilfellene er det først og fremst profilen, massenes karakter og en eventuell kullprøve som gir informasjon om kulturminnet, og det er derfor ikke nødvendig å sålde massene.

4.3. Maskinell sjakting

I dyrket mark vil spor etter forhistorisk bosetning og graver ofte være bevart i undergrunnen under matjordlaget. Maskinell sjakting innebærer derfor at matjordlaget fjernes med gravemaskin slik at undergrunnen avdekkes. Vanligvis graves det 3–4 m brede sjakter, typisk med en avstand på 10–20 meter.

Spor etter tidligere aktivitet vil avtegne seg som fyllskifter, det vil si nedgravninger som er fylt med masse som skiller seg fra den naturlige undergrunnen. De vanligste funngruppene er bosetningsspor fra jernalder og bronsealder, som f.eks. stolpehull og vegg-grøfter etter huskonstruksjoner, ulike typer nedgravninger som graver, kokegroper og ildsteder, ardspor etter tidlig pløying, eller rester av kulturlag. Det blir også ofte funnet gjenstander, som f.eks. keramikkskår fra ødelagte kar.

Hvis det er usikkerhet om tolkningen av et fyllskifte, kan det graves et snitt gjennom den slik at det er mulig å studere nedgravningens profil. På denne måten er det enklere å se om fyllskiftet er spor etter en nedgravning til en stolpe, en kokegrop eller rett og slett etter en rot som er dratt opp.

4.4. Innmåling og dokumentasjon

Innmåling av prøvestikk og sjakter ble gjort med Trimble antenne og ArcGis Collector programvare.

4.5. Datering

Det finnes ulike metoder for å aldersbestemme et kulturminne: typologisk datering, C14-datering og strandlinjedatering. Alderen bestemmes gjerne til en hovedperiode med underperiode. Tabellen under viser periodeinndelingen vi bruker i Øst-Norge. Dateringsmetoder som er relevante for denne undersøkelsen forklares nærmere etter tabellen.

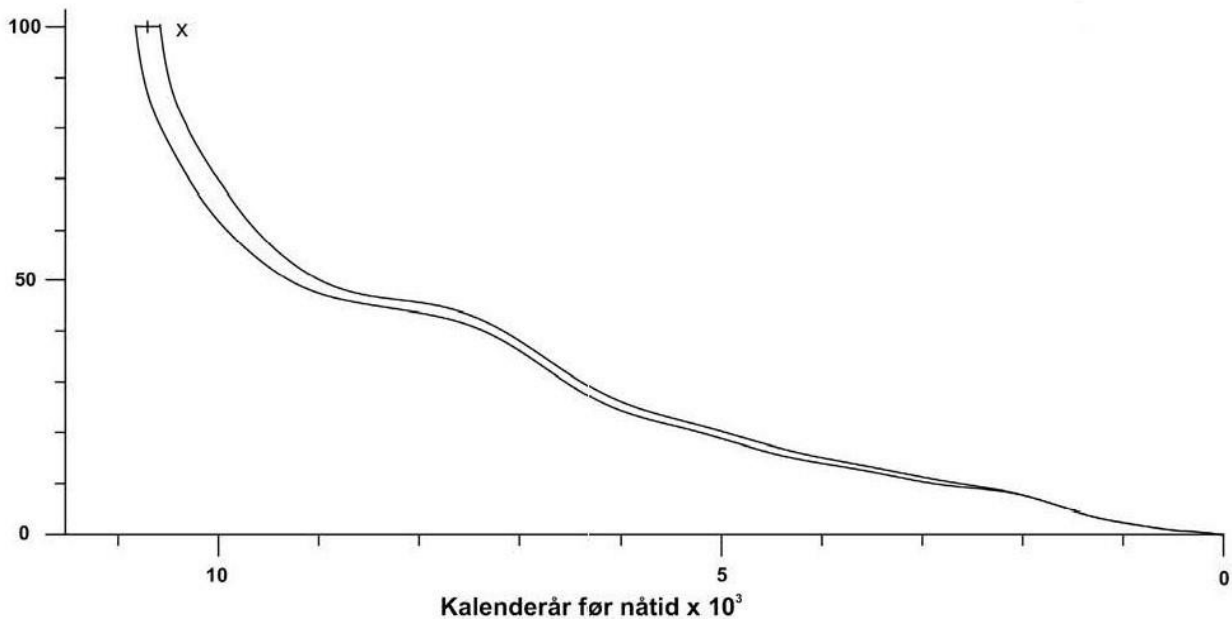
Tabell 1. Periodeinndeling i Øst-Norge, basert på oversikt etter Reitan og Persson (red.) 2014¹.

Hovedperiode	Underperiode	Fase / forkortelse	Årstall (kalibrert alder)
Mesolitikum (eldre steinalder)	Tidligmesolitikum	Fase 1 / Fosnafasen	9500 – 8300 f. Kr.
	Mellommesolitikum	Fase 2 / Tørkopfasen	8300 – 6350 f. Kr.
	Senmesolitikum	Fase 3 / Nøstvedtfasen	6350 – 4650 f. Kr.
		Fase 4 / Kjeøyfasen	4650 – 3800 f. Kr.
Neolitikum (yngre steinalder)	Tidligneolitikum	TN	3800 – 3300 f. Kr.
	Mellomneolitikum A	MNA	3300-2700 f. Kr.
	Mellomneolitikum B	MNB	2700-2300 f. Kr.
	Senneolitikum	SN	2300-1700 f. Kr.
Bronsealder	Eldre bronsealder	EBA	1700-1100 f. Kr.
	Yngre bronsealder	YBA	1100-500 f. Kr.
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	FRJA	500 f. Kr – 0 Kr.f.
	Romertid	RT	0 Kr. f – 400 e. Kr.
	Folkevandringstid	FVT	400 – 550 e. Kr.
Yngre jernalder	Merovingertid	MT	550 – 800 e. Kr.
	Vikingtid	VT	800 – 1030 e. Kr.
Middelalder	-	MA	1030 – 1537 e. Kr.

4.5.1. Strandlinjedatering

Lokale strandlinjekurver kan både benyttes til å vurdere funnpotensial i et område og til å datere eventuelle funn; dersom en forutsetter at jeger- og fangstfolk i steinalderen bosatte seg nær sjøen. En kombinasjon av havstigning og landheving har medført at havnivået har endret seg gjennom hele forhistorien etter siste istids slutt for ca. 11500 år siden. Enorme mengder smeltevann fra innlandsisen førte til at havet steg. Samtidig begynte også det isfrie landet å heve seg etter hvert som trykket fra isen ble borte. Den svært kraftige landhevingen de første tusen årene etter istiden medførte at havet den første tiden trakk seg hurtig tilbake, før tempoet på tilbaketrekningen etter hvert ble langsommere. I Vestfold og Telemark ligger de førhistoriske strandlinjene derfor generelt høyere enn dagens havnivå, men utviklingen varierer fra område til område.

¹ Reitan og Persson (red.) 2014: *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 2. Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*, side 14. Portal forlag og Kulturhistorisk Museum, Arkeologisk seksjon.

Figur 4. Ny revidert kurve for grensen Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014.²

5. Undersøkelsen

Med bakgrunn i områdets topografi, samt kjente kulturminner i nærheten, ble det vurdert å være stort potensiale for funn av bosetning-aktivitetsområder fra spesielt steinalder, men også bronse- og/eller jernalder, samt dyrkningslag fra bronse-, jern- og/eller middelalder inne i planområdet.

Innenfor planavgrensningen er det registrert en rekke naturverdier med høy verneverdi, hovedsakelig i form av trær og skogsområder. Dette la føringer for hvor i planområdet man kunne gjøre terrenginngrep. Både prøvestikk og sjakter måtte for eksempel plasseres slik at de ikke skadet røtter.

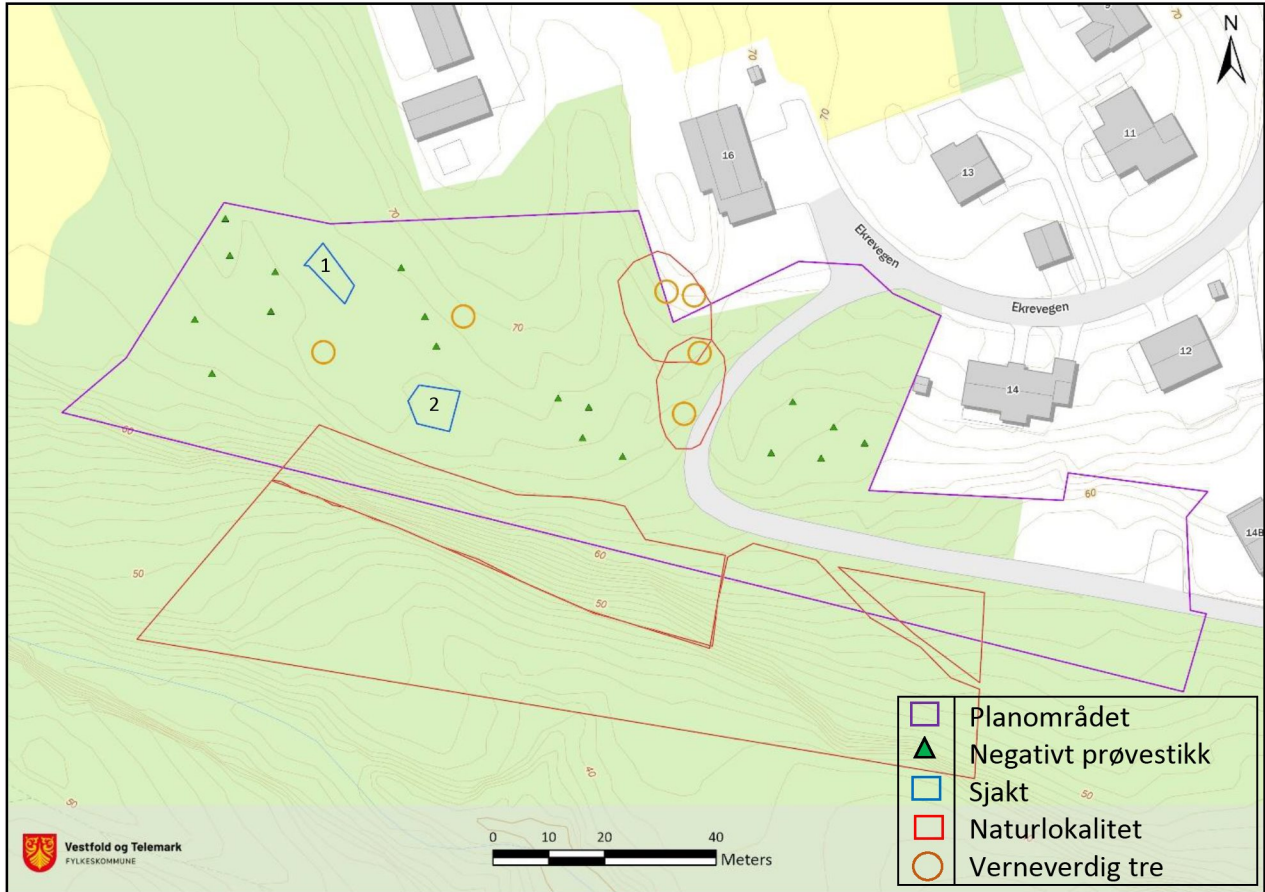
Hele planområdet ble befart og overflaterregistrert. Det ble ikke gjort funn av kulturminner. Langs terrassekantene er det dumpet en stor del søppel og hogst-/hageavfall. Helt ut mot kanten er det også stedvis tykke lag med påførte masser.

Utvalgte områder ble deretter undersøkt ved prøvestikking. I alt ble det gravd 18 prøvestikk hvorav alle var negative. Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner. Undergrunnen besto av 40-60 cm brunjord/fin skogbunn over rødbrun sandgrus. Noen steder lå skogbunnslaget rett på berg. Det var ingen antydning til eldre dyrkningslag.

Et lite område ble undersøkt med bruk av maskinell sjakting. Her ble det påvist lave, skrånende bergrygger, ca. 5-40 cm under markoverflaten. Berget var oppsprukket og forvitret, noe som gjorde sjaktingen

² Rolf Sørensen, Kari E. Henningsmoen, Helge I. Høeg og Veronika Gälman 2014. Holocene landhevingsstudier i søndre Vestfold og sørøstre Telemark – Revidert kurve. I: Stine Melvold og Per Persson (red.) 2014. *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 1. Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*, side 36-47. Portal forlag og Kulturhistorisk Museum, Arkeologisk seksjon.

vanskelig. Det ble vurdert som lite hensiktsmessig å grave dypt og rense frem berget. Lommene mellom bergryggene var så smale og små at sannsynligheten for funn av kulturminner ble regnet som liten. Bergryggene kunne følges gjennom hele sjakteområdet og sjaktingen ble derfor avbrutt etter kort tid.

Figur 5. Kart over planområdet med alle prøvestikk og sjakter avmerket, samt trær og naturlokaliteter med høy verneverdi.

Figur 6: Fra undersøkelsen – prøvestikking til venstre. Til høyre sjakt 1.

6. Konklusjon

Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Det er heller ikke registrert nyere tids/andre kulturminner.

7. Vedlegg

7.1. Figurliste

Figur 1. Planområdet) ligger på østsiden av Eidangerhalvøya, om lag 4 km sørøst for Porsgrunn sentrum. 5	5
Figur 2. Terrengbeskrivelser fra planområdet. 6	6
Figur 3. Kart som viser planområdet og kjente kulturminner i nærheten (markert med blå flater med gul sikringsone rundt og/eller blå rune-R). 7	7
Figur 4. Ny revidert kurve for grensen Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014..... 10	10
Figur 5. Kart over planområdet med alle prøvestikk og sjakter avmerket, samt trær og naturlokaliteter med høy verneverdi. 11	11
Figur 6: Fra undersøkelsen – prøvestikking til venstre. Til høyre sjakt 1. 11	11

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien

Besøksadresser: Fylkesbakken 10, Skien / Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt: 35 91 70 00 / post@vtfk.no